

## Remissyttrande över betänkandet SOU 2025:26 - Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet

*Swedish Edtech Industry är en icke-vinstdrivande förening och branschorganisation som samlar edtechföretag som levererar tjänster och produkter till den svenska utbildningsmarknaden. I dagsläget har organisationen ca 80 medlemmar från alla olika delar av det digitala ekosystemet, t.ex. läromedelsförlag, lärplattformar och systemadministrativa tjänster men även hårdvara och kompetensutveckling till företag och organisationer.*

**Swedish Edtech Industry har vare sig varit involverade i förarbete, blivit tillfrågade gällande underlag eller är formell remissinstans för detta betänkande, vilket är högst anmärkningsvärt.** Det betyder att vi, med den kunskap vi besitter och har tillgång till, har tagits bort från remisslistan över aktörer som verkar inom digital infrastruktur i utbildningsväsendet. Vi ser oss märka det i problembeskrivningen och även i konsekvensbeskrivningen. Vi noterar också att inga andra aktörer från teknikfältet står på remisslistan.

I vårt remissvar fokuserar vi enbart på det som berör våra medlemmar, d.v.s. de digitala aspekterna i de förslag som lyfts i betänkandet.

### Sammanfattning av våra synpunkter

Vi är delvis positiva till utredningens förslag att *användningen av digitala system och verktyg för information och dokumentation i skolväsendet ska utredas i särskild ordning*, men vi vill se en höjd ambitionsnivå. Det borde vara en självklarhet att lärarna har en arbetsmiljö där systemen som används stödjer verksamheten och är användarvänliga, i stället för att skapa onödig administration.

Dagens modell - att nå konsensus i arbetet med de standarder som krävs för att de administrativa verktygen ska fungera på ett vettigt sätt för landets lärare fungerar inte - särintressen, otillräckliga incitament och bristande styrning gör att inget sker. Att styra och reglera användningen av tekniska standarder, som utredningen föreslår, ser vi därför som ett nödvändigt steg mot en modern digital infrastruktur för skolan. Länder med en modernare infrastruktur, som Estland, har en nationell idé om hur systemen ska "prata med varandra". Det behöver Sverige också.

**Vi föreslår ett inriktningsbeslut där Skolverket ges föreskriftsrätt gällande identifierade gemensamma överenskommelser och standarder för ökad datadelning och interoperabilitet inom skola samt långsiktig finansiering av Forum för informationshantering i skolväsendet.**

Vi vill också se att relevanta forskningsfält inkluderas i arbetet med att utifrån behov, specificera vilka områden i vidare utredning som ska omfattas i första skedet och på sikt. I annat fall finns det en risk att tekniska beslut fattas utan förståelse för konsekvenser i undervisningens praktik.

Viktigt att ha med sig är också att flera statliga utredningar nu föreslår nya eller utökade nationella bedömningar. Tillsammans innebär det en **kraftig ökning av antalet obligatoriska eller rekommenderade prov, tester och kartläggningar**, som ska genomföras digitalt, vilket ställer ytterligare krav på digital infrastruktur, datalagring och integrering i skolans undervisnings- och bedömningspraktik. Vi riskerar alltså ytterligare administrativ börda för lärarna.

## Våra synpunkter på utredningens förslag

### Bakgrund

För att förstå orsakerna till de utmaningar som finns gällande den administrativa bördan i relation till de digitala system som används, behöver vi sätta frågan om it-infrastrukturen och marknadskrafterna i skolan i sitt sammanhang och det för att kunna sätta in rätt åtgärder för att komma tillrätta med bristerna som finns. Det är viktigt att **åtgärda grundproblemen och inte symptomen**, vilket i sin tur kräver insikt i varför det ser ut som det gör idag. Grundproblemen är bland annat

- en avsaknad av nationell styrning som skapat brister i den digitala infrastrukturen.
- att det saknas gemensamma överenskommelser och standarder för överföring och bearbetning av elevdata inom skolväsendet, vilket leder till dubbelarbete, ineffektivitet, datainläsning och höga kostnader.
- att arbetet för att åtgärda problemen visserligen pågår, men det går för långsamt.
- att upphandlingar fokuserar på infrastrukturfrågor som borde vara icke-frågor, istället för på funktioner och användning, d.v.s verksamheternas behov.

*Ytterligare bakgrundsbeskrivning finns i Bilaga 1.*

Våra synpunkter och förslag: ökad styrning och reglering av tekniska standarder ett nödvändigt steg

### 6.7 Förslag om att användningen av digitala system och verktyg i skolväsendet ska utredas

*“Användningen av digitala system och verktyg för information och dokumentation i skolväsendet ska utredas i särskild ordning”.*

Att **styra och reglera användningen av tekniska standarder**, som utredningen föreslår, ser vi är ett

viktigt och nödvändigt steg mot en mer sammanhållen digital infrastruktur för skolan. Det har vi påtalat i andra utredningar, bland annat SOU 2024:96, En reform för datadelning<sup>1</sup>.

Vi välkomnar förslaget om en utredning, men vill se ett skarpare uppdrag. Istället för att utreda "Användningen av digitala system och verktyg för dokumentation och information" menar vi att det redan nu finns ett gediget kunskapsunderlag, bland annat med stöd i SOU:n En reform för datadelning och även detta betänkande, att **fatta ett inriktningsbeslut**. Vår bild är att det finns en utbredd samsyn kring detta bland både myndigheter, branschföreträdare och huvudmannorganisationer.

Dagens modell för att nå konsensus i arbetet med nationella tekniska standarder fungerar inte - sårintressen, otillräckliga incitament och bristande styrning gör att inget sker. Detta framhåller också utredningen för interoperabilitet i offentlig sektor. Samverkan mellan aktörerna behövs, men inte alltid konsensus. Vi håller med. Det bör styras, men i samverkan för så bra resultat som möjligt.

**Vi föreslår ett inriktningsbeslut där Skolverket ges föreskriftsrätt gällande identifierade gemensamma överenskommelser och standarder för ökad datadelning och interoperabilitet inom skola samt långsiktig finansiering av Forum för informationshantering i skolväsendet<sup>2</sup>.**

Den föreslagna utredningens uppdrag ska vara att utifrån behov, specificera vilka områden som ska omfattas i första skedet och på sikt. Här vill vi se att det även inkluderas **vetenskaplig grund** från relevanta forskningsfält och områden som pedagogik, didaktik, informationsarkitektur, offentlig it-styrning och förvaltning. I annat fall finns det en risk att tekniska beslut fattas utan förståelse för konsekvenser i undervisnings praktik.

#### **Vi anser att**

- **Skolverket med stöd i FFIS** bör få **föreskriftsrätt gällande grundläggande nationella standarder** för interoperabilitet som i möjligaste mån ska följa internationella standarder och med SS12000 som grundstruktur.
- **FFIS bör få långsiktig finansiering** och användas som plattform för gemensam utveckling av vägledningar, API-rekommendationer och metadata-strukturer. För att åstadkomma detta behövs flera kompetenser och samarbete mellan olika myndigheter, organisationer och verksamheter, men Skolverket har föreskriftsrätt.

**Vi styrker** särskilt förslaget om att utreda behov av tekniska standarder och hur de bör regleras till fullo med tillägget att utredningen bör omfatta att:

- området **"elevdata"** utreds och definieras för att sedan klassificeras och omfattas av de principer och riktlinjer som gäller för **grunddata**, d.v.s. att leva upp till fastställda krav

<sup>1</sup> [https://swedishedtechindustry.se/wp-content/uploads/2024/05/Remissyttrande-SOU-2023\\_96-En-reform-for-datadelning.pdf](https://swedishedtechindustry.se/wp-content/uploads/2024/05/Remissyttrande-SOU-2023_96-En-reform-for-datadelning.pdf)

<sup>2</sup> <https://www.skolverket.se/omoss/varverksamhet/skolverketsprioriteradeomraden/digitalisering/forumforinformationsstandardiseringiskolvaseendet.4.472714ce16b70ab982746a3.html>

gällande informationens tillgänglighet, interoperabilitet, kvalitet, informationssäkerhet och aktualitet samt vara avgiftsfri.

Vi menar också att det är viktigt med en **analys av styrlogiken i digitala lärmiljöer**, eftersom vi vet att datastrukturer och användargränssnitt ibland styr praktiken mer än policies eller profession. Men vi vet också att policies och olika professioners behov ibland krockar. Speciellt i mötet med LOU och upphandlingar. Att skapa tydlighet i frågor som rör interoperabilitet, tekniska överenskommelser och standarder är en hygienfaktor framåt.

Vi vill uppmärksamma att **digitalisering inte är neutral**. Val av system, gränssnitt och standarder påverkar vad som dokumenteras, hur det görs och i vilken takt. Därför är det avgörande att digital utveckling i skolan vilar på **pedagogisk, professionell och forskningsbaserad reflektion**, inte bara teknisk och administrativ effektivitet.

### **Skolverkets roll i en tid av ökad nationell bedömning och kontroll: fokus på federerad struktur - skilj på infrastruktur och innehåll**

Vi vill också uppmärksamma att flera statliga utredningar nu föreslår nya eller utökade nationella bedömningar, tänkta att genomföras digitalt. Bland annat föreslår SOU 2025:44<sup>3</sup> nya standardiserade tester, SOU 2025:18<sup>4</sup> nationella slutprov och SOU 2025:19<sup>5</sup> diskuterar behovet av stärkt målstyrning. Sammantaget innebär det här en **kraftig ökning av antalet obligatoriska eller rekommenderade prov, tester och kartläggningar**, vilket ställer ytterligare krav på digital infrastruktur, datalagring och integrering i skolans undervisnings- och bedömningspraktik. När nationella kontroller av olika slag ökar, ökar även kontroller och uppföljningar lokalt. Vi riskerar alltså ytterligare administrativ börda för lärarna.

I en tid av ökad nationell bedömning och kontroll bör Skolverkets roll och fokus vara att i samarbete med andra myndigheter och organisationer, identifiera behov av gemensamma standarder och se till att de tas fram och implementeras. Vidare bör en grundläggande princip vara att följa nationella principer för att tillgängliggöra information<sup>6</sup> (DIGG) och att Skolverket, när det kommer till nationella kartläggningar, bedömningar, tester och prov har ansvar främst för konstruktion och distribution, d.v.s. stödjer en federerad struktur som tillåter marknaden att utvecklas. Skolverkets roll och ansvar bör vara grundläggande infrastruktur och innehåll, inte systemförvaltare.

<sup>3</sup> <https://regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2025/04/sou-202544/>

<sup>4</sup> <https://regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2025/02/sou-202518/>

<sup>5</sup> <https://regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2025/02/sou-202519/>

<sup>6</sup> <https://www.digg.se/kunskap-och-stod/oppna-och-delade-data/offentliga-aktorer/nationella-principer-for-att-tillgangliggöra-information>

## Konsekvenser vi ser

### 11.12 Konsekvenser för företag

För företag innebär utredningens förslag både risker och möjligheter. På kort sikt kan osäkerhet kring kravställning och standardisering skapa trögheter i investeringar, särskilt för små och medelstora edtechföretag. Om inte uppdraget till Skolverket konkretiseras i närtid, finns risk att innovation bromsas och att utvecklingsresurser binds upp i anpassningar till ännu ej definierade systemkrav. För några aktörer innebär förändringar att affärsmodeller kopplat till informationsöverföring utmanas på kort sikt, men på längre sikt frigörs möjligheter att utveckla och konkurrera med tjänster som ökar kundnytta. Om affärsmodellerna ritas om, frigörs det också möjligheter för alla andra edtechföretag att utveckla användarvänliga och "sömlösa" tjänster i ekosystemet.

Att bygga om och anpassa alla tjänster och system för nya standarder, kommer att vara kostnadsdrivande för edtechföretag under en övergångsperiod. Men som SOU:n En reform för ökad datadelning, skriver i sitt betänkande, driver inte kostnaderna iväg och överskrider de vinster och effekter som myndigheter får av reformerna. Därför föreslår de inget statligt stöd.

På längre sikt finns dock tydliga vinster: en gemensam nationell struktur för datadelning och teknisk interoperabilitet, minskar integrationskostnader, skapar bättre förutsägbarhet i upphandlingar och stärker marknadens kvalitet och innovationskraft. Tydliga spelregler gynnar konkurrens, inte minst för svenska och europeiska aktörer. Förslaget stärker också kommunernas självbestämmande genom att de får enklare att välja och använda tjänster som möter just deras lokala behov.

## Avslutande ord

För skolväsendet öppnar förslaget för flera positiva konsekvenser. En tydligare nationell struktur med gemensamma tekniska standarder kan minska dubbelarbete, förenkla upphandlingar och bidra till ökad likvärdighet – inte minst för mindre huvudmän. Lärare får bättre arbetsmiljö när systemen stödjer verksamheten och är användarvänliga, i stället för att skapa onödig administration. Dessutom skapas bättre förutsättningar för datadrivna arbetssätt i skolan, både lokalt och nationellt. Möjligheten att, **vid behov**, samla in, analysera och agera på data om exempelvis frånvaro, elevresultat och resursanvändning förstärks, vilket i sin tur kan möjliggöra mer kunskapsbaserade beslut på alla nivåer. En mer tillgänglig och kvalitetssäkrad data skapar också möjligheter för att dra nytta av den tekniska utvecklingens möjligheter, exempelvis genom AI. En tydligare nationell styrning med föreskriftsrätt för Skolverket, gör att vi har möjlighet att **åtgärda grundproblemen och inte bara symptomen**.

Swedish Edtech Industry står till förfogande i arbetet.

*Jannie Jeppesen, vd Swedish Edtech Industry*

*Joel Hörnqvist, ordförande Swedish Edtech Industry*

## Bilaga 1: Bakgrundsbeskrivning till vårt nuläge

### **Avsaknad av nationell samordning har skapat brister i den digitala infrastrukturen**

Sverige har länge varit en av de mest uppkopplade länderna i världen. Vi har en väl utbyggd bredbandsinfrastruktur och är ansedda som digitala föregångare, som snabbt tar sig an digitala tjänster. Det är en av Sveriges största konkurrensfördelar och vår historia av över trettio års digitalisering i skolväsendet gjorde exempelvis skolan väl rustad att utföra samhällsuppdraget under de stora utmaningarna under pandemin.

Trots den höga graden av digitalisering antogs en nationell strategi för skolväsendets digitalisering så sent som 2017 och i dagsläget står vi utan en igen. Utvecklingen har alltså skett decentraliserat och ute hos respektive huvudman och skola. Frånvaron av en nationell samordning har medfört **brister inom den mjuka digitala infrastrukturen, dvs regelverk, överenskommelser och standarder för hur information ska utbytas mellan system och tjänster**. Brister på samordning påverkar hela det digitala ekosystemet, allt från appar som används i undervisningen till de mer administrativa tjänsterna. Det här har lett till att kommuner och huvudmän byggt egna digitala ekosystem tillsammans med leverantörer och att resurser lagts på kostsamma lokala integrationer för utbyte av information mellan systemen. Resurser som hade kunnat gå till tjänsteutveckling och innovation av tjänsterna. Bristerna i den mjuka infrastrukturen har också ställt höga krav på beställarkompetens hos huvudmännen.

### **Genomförda utredningar och studier visar på behov**

Den statliga utredningen om interoperabilitet inom offentlig sektor (SOU 2023:96 En reform för datadelning<sup>7</sup>) slår fast att förutsättningarna för effektiv datadelning behöver förbättras generellt – och lyfter särskilt fram skolan som ett område med tydliga brister. I utredningen framhålls att det inom skolsektorn ”finns behov av fortsatt utredning av förutsättningarna för att införa styrning av interoperabilitet inom sektorer eller områden.” SCB (Statistiska centralbyrån) delar denna bedömning och betonar att en mer samordnad och statligt styrd utveckling av it-systemen i skolväsendet är nödvändig för att modernisera insamlingen av skolstatistik och samtidigt minska uppgiftslämnarbördan för huvudmän och skolor i en uppdragsstudie på området<sup>8</sup>.

Det saknas alltså gemensamma överenskommelser och standarder för överföring och bearbetning av elevdata inom skolväsendet, vilket leder till ineffektivitet, datainläsning och höga kostnader. Det visade även studien *Standarder för datadrivna processer i skolan*<sup>9</sup> 2019 och flera behovsinventeringar efter den. Skolhuvudmän upplever svårigheter att byta system, återanvända data och få en helhetsbild av elevens lärande. Om dessa hinder åtgärdas genom standardiserade processer kan svensk skola uppnå **bättre informationsflöden, stärkt kvalitet på skolstatistik**,

<sup>7</sup> <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/12/sou-202396/>

<sup>8</sup> <https://www.scb.se/contentassets/048c2c293c404f3e899e91b844b6b9c2/forutsattningar-for-att-samla-in-nya-skoldata-fran-systemleverantorer.pdf>

<sup>9</sup> <https://swedishedtechindustry.se/wp-content/uploads/2022/10/Standarder-for-datadrivna-processer-i-skolan-2019.pdf>

**enklare systembyten och frigjord tid för lärare – samt möjliggöra nationell datainsamling i större utsträckning.**

**Arbete för att åtgärda bristerna är igång, men det räcker inte och går för långsamt**

Sedan införandet av den första nationella strategin har arbetet med den digitala infrastrukturen etablerats nationellt i Skolverkets FFIS (Forum för informationshantering i skolväsendet<sup>10</sup>) i samarbete med SKR och Swedish Edtech Industry. Standarden SS 12000, som löser många utmaningar med informationsutbyte mellan administrativa system och tjänster, har tagits fram av myndigheter, huvudmän och branschen i SIS (Svenska institutet för standarder). Standarden rekommenderas av Skolverket som också tagit en aktiv roll som ordförande i SIS kommitté för informationshantering inom utbildningssektorn (SIS TK450<sup>11</sup>). Standarden finns, men ställs i alltför liten grad som krav i upphandlingar, implementeras bara delvis, på olika sätt, eller inte alls. Den gör då ingen nytta och löser inte de problem som finns.

Att få en sammanhållen digital infrastruktur på plats är viktigt inte minst för utvecklingen av olika tjänster och lösningar, då resurser frigörs för att utveckla tjänsternas kvalitet och också möjliggöra för mer datadrivna tjänster och analyser. Lagstadgade och obligatoriska standarder för en sammanhållen digital infrastruktur underlättar också upphandlingsprocessen för huvudmän och skolor, samtidigt som den behovsstyrd valfriheten bevaras.

**Beställarkompetens och upphandlingar som fokuserar på funktioner och användning - inte på grundläggande infrastruktur, inloggning och regelverk.**

Som betänkande visar, har kraven på dokumentation i kombination med ytterligare regleringar från olika håll lett till ett sammelsurium av krav att uppfylla för en huvudman. Skolinspektionen frågar om xx, Skolverket vill ha statistik kring xx och huvudmän behöver rapporter från rektorerna kring xx, vilket i sin tur leder till att lärarna ska dokumentera och rapportera xx i flera olika system.

Vitt skilda data ska hanteras och rapporteras på olika sätt i olika delar av verksamheten, vilket leder till omfattande kravställningar med alltför många ska-krav, omöjliga att leverera på. Beställer man matriser, får man matriser, vilket mycket väl kan vara behovet från en del av verksamheten, men inte en annan. Det är inte leverantörernas önskan att utveckla och leverera matriser. Att kravställa är svårt, men går att underlätta genom att på nationell nivå göra några frågor till icke-frågor så att fokus kan vara just på funktionalitet och användning, inte på grundläggande infrastruktur, inloggning och regelverk.

---

<sup>10</sup>

<https://www.skolverket.se/omoss/varverksamhet/skolverketsprioriteradeomraden/digitalisering/forumforinformationsstandardiseringiskolvasendet.4.472714ce16b70ab982746a3.html>

<sup>11</sup> <https://www.sis.se/standardutveckling/tksidor/tk400499/sistk450/>